

Leo Trotskij: Tjeckoslovakien: mot ett avgörande

(november 1938)

Ur *New International* [New York], [Vol. IV nr 11](#), november 1938, s 347.

Översättning från engelska, Göran Källqvist.

Der Entscheidung entgegen, av Jaroslav Cerny, Polensky och Coudek, Prag XII, 1938. 191 s.

Under denna rubrik har det i Brun, Tjeckoslovakien, givits ut en bok på tyska som ägnas åt en analys av världssituationen, Tjeckoslovakiens inre förhållanden och världsproletariatets problem. Bokens författare, Jaroslav Cerny, publicerade arbetet på anvisning från gruppen "Förtrupp", och står helt och fullt på den revolutionära marxismens grundvalar. Det är därmed naturligt att han också är en övertygad anhängare till Fjärde internationalen. Det är lika naturligt att den borgerliga, socialdemokratiska och stalinistiska pressen fullständigt negligerar detta utomordentliga arbete, som förtjänar den största uppmärksamhet.

Denna anteckning gör inte anspråk på att vara en kritisk artikel om kamrat Cernys bok. Jag hoppas kunna återvända till denna uppgift senare. Jag vill här poängtera att jag inte håller med om allting som författaren skriver. Således förefaller mig hans bedömning av den senaste ekonomiska uppgången vara mycket överdriven. Men det är bara frågan om analysen av faktamaterialet, och nu när USA återigen har gått in i en djup kris är det inte lika svårt att bedöma den föregående uppgången som när kamrat Cerny skrev sin bok. Det finns flera andra delvisa frågor som enligt min åsikt kräver ytterligare behandling. Men allt detta är trots allt bara detaljer som inte bryter vår grundläggande solidaritet med studiens författare.

Men det finns en fråga av aktuell politisk karaktär som omedelbart måste klargöras. Cerny skriver: "Vad trotskisterna anbelangar, har de under de senaste 10 åren visat sig vara den enda marxistiska strömning som på rätt sätt bedömde fascismen, i tid krävde en proletär enhetsfront för att kämpa mot den, samtidigt som Stalin under den perioden fortfarande kallade socialdemokratin för fascismens tvilling. Trotskismens bedömning delades för inte så längesedan av ganska många av Andra internationalens funktionärer, bland dem Otto Bauer." Här bör man tillägga att vänstersocialdemokraterna började se på oss med "välvilja" under den tredje perioden, i salig åminnelse, när vår marxistiska kritik i huvudsak riktade sig mot Kominterns ultravänsteristiska krusprång. Men så fort Komintern gjorde en vid första påseende till synes plötslig, men i själva verket oundviklig, sväng till den allra värsta opportunist, så blev de vänstersocialdemokratiska funktionärerna, den framlidne Bauer var inget undantag, snabbt halvstalinister och således fientligt inställda till Fjärde internationalen. En liknande vändning gjordes av herrar Walcher, Fenner Brockway och andra av Otto Bauers "vänsterimitatörer".

”Vi betvivlar inte för ett ögonblick”, fortsätter kamrat Cerny, ”att trotskisterna även i framtiden kommer att fortsätta att ge värdefulla bidrag till processen att revolutionera den internationella proletära rörelsen och återskapa dess världsorganisation.” Om författarens och gruppen ”Förtrupp” programmatiska enhet med bolsjevik-leninisterna därmed kan anses vara fastslagen om alla grundläggande frågor, så verkar den organisatoriska sidan av frågan mycket mindre klar. I detta sammanhang skriver författaren: ”Men vi tror inte att det vore rätt att skapa ett nytt ’trotskistiskt’ parti ... Det revolutionära världsproletariatet måste skapa en ny och därmed Fjärde international. Men den kommer inte att skapas utanför de stora proletära organisationerna utan genom dem och på grundval av dem. Med denna uppfattning skiljer vi oss från de officiella trotskisterna.” Det behövs inga bevis för den stora praktiska betydelsen av detta uttalande. Och just på grund av det skulle vi vilja ha en klarare, det vill säga, mer konkret formulering av frågan. Att döma av boken är Cerny och hans grupp fortfarande med i den tjeckoslovakiska socialdemokratin. Vi har aldrig varit principiella motståndare till att bilda fraktioner av Fjärde internationalen inom reformistiska eller centristiska partier. För många länder ansåg vi tvärtom att detta stadium var oundvikligt. De experiment som många länder gick igenom gav otvivelaktigt positiva resultat, som icke desto mindre långtifrån förvandlade våra sektioner till masspartier. Hur länge våra anhängare kan eller bör förbli en fraktion i den tjeckoslovakiska socialdemokratin är en fråga om konkreta omständigheter och möjligheter och inte alls principer. Det är därför författarens motiv för att ställa sin grupp mot de ”officiella trotskisterna” är oklara för oss. Enligt vår uppfattning kan det bara vara frågan om arbetsdelning, tillfällig fördelning av ”inflytelsesfärer” men i inga fall att ställa två organisatoriska metoder mot varandra.

Från Tredje internationalens historia känner vi till ett fall där den kommunistiska fraktionen lyckades få majoritet i ett socialistparti och inkluderade den officiellt.

Frankrike. Ett sådant exempel är förstås teoretiskt möjligt under uppbygget av Fjärde internationalen. Vill Cerny säga till sina närmaste likatänkande att de har chans att omvända den tjeckoslovakiska socialdemokratin? Härifrån, på avstånd, verkar detta perspektiv mer än tvivelaktigt. Hursomhelst kan det inte vara frågan om att utsträcka denna metod till alla länder i hopp om att bygga Fjärde internationalen på ”grundval” av de nuvarande socialdemokratiska eller stalinistiska ”stora proletära organisationerna”.

Men om Cerny vill säga att revolutionära marxister, de som utgör självständiga sektioner i Fjärde internationalen liksom de som tillfälligt verkar som fraktioner i två andra internationaler, måste koncentrera sina största ansträngningar inom massorganisationerna, i första hand fackföreningarna, så skulle vi vara fullt och ovillkorligt solidariska med honom om detta. De av Fjärde internationalens ”förespråkare” som med en eller annan ursäkt står utanför massorganisationerna kan bara kompromettera Fjärde internationalens fana. Vi har inte samma väg som dem.

Vi upprepar att denna anteckning inte vill återberätta eller kritiskt värdera det rika och värdefulla innehållet i kamrat Cernys bok. Vi vill bara rikta våra sektioners och överhuvudtaget alla tänkande marxisters uppmärksamhet mot denna studie. Den andra delen av Cernys bok ägnas helt åt ”arbetarrörelsens problem i Tjeckoslovakien”. Enligt min uppfattning bör våra sektioners teoretiska organ presentera denna andra del för sina läsare.

Jag rekommenderar varmt Cernys bok till alla marxister, till alla klassmedvetna arbetare som kan det tyska språket.